

MEZINÁRODNÍ CHARTA O HISTORICKÝCH ZAHRADÁCH

Florence, Itálie, 15. prosince 1982

Preambule

Mezinárodní výbor pro historické zahrady ICOMOS-IFLA se rozhodl na svém zasedání ve Florencii dne 21. května 1981 vypracovat chartu týkající se ochrany historických zahrad s tím, že tento dokument ponese název města, v němž byl přijat. Tato charta byla načrtnuta Mezinárodním výborem a dne 15. prosince 1982 ji registroval ICOMOS, aby tak na tomto specifickém úseku doplnila Benátskou chartu.

Definice a cíle

Článek 1

„Historická zahrada je architektonická a vegetační kompozice, jež je z hlediska dějin nebo umění celospolečensky významná.“ Jako taková je považována za památku.

Článek 2.

„Historická zahrada je architektonická kompozice, jejíž materiál je především rostlinný, tudíž živý a jako takový pomíjející a obnovitelný.“

Její vzhled tedy vyplývá ze stálé rovnováhy mezi cyklickou změnou ročních období, rozkvětu a odumírání přírody, z umělecké vůle a důmyslného záměru, jež se snaží ustálit její stav.

Článek 3.

Jako památka musí být historická zahrada chráněna v souladu s Benátskou chartou. Nicméně jako živá památka musí být zároveň chráněna u podle specifických pravidel, která obsahuje tato charta.

Článek 4.

Do architektonické kompozice historické zahrady patří:

- její plán včetně vegetační složky a její reliéf,
- její rostlinná hmota: dřeviny, jejich objem, barevnost, rozmístění, vzájemné poměry,
- její stavební či dekorativní prvky,
- její tekoucí i stojaté vody s příslušným zrcadlením.

Článek 5.

Vyjadřujíc úzké vztahy mezi civilizací a přírodou jako místo blaha, vhodné k meditaci nebo k odpočinku, nabývá zahrada kosmického smyslu idealizovaného obrazu světa, stává se „rájem“ v etymologickém slova smyslu a současně svědčí o kultuře, stylu a příslušné epoše, popřípadě o originalitě jejího tvůrce.

HISTORIC GARDENS (THE FLORENCE CHARTER)

Florence, Italy, 15 December 1982

Preamble

The ICOMOS-IFLA International Committee for Historic Gardens, meeting in Florence on 21 May 1981, decided to draw up a charter on the preservation of historic gardens which would bear the name of that town. The present Florence Charter was drafted by the Committee and registered by ICOMOS on 15 December 1982 as an addendum to the Venice Charter covering the specific field concerned.

Definitions and objectives

Article 1.

“A historic garden is an architectural and horticultural composition of interest to the public from the historical or artistic point of view.” As such, it is to be considered as a monument.

Article 2.

“The historic garden is an architectural composition whose constituents are primarily vegetal and therefore living, which means that they are perishable and renewable.” Thus its appearance reflects the perpetual balance between the cycle of the seasons, the growth and decay of nature and the desire of the artist and craftsman to keep it permanently unchanged.

Article 3.

As a monument, the historic garden must be preserved in accordance with the spirit of the Venice Charter. However, since it is a living monument, its preservation must be governed by specific rules which are the subject of the Present charter.

Article 4.

The architectural composition of the historic garden includes:

- Its plan and its topography.
- Its vegetation, including its species, proportions, colour schemes, spacing and respective heights.
- Its structural and decorative features.
- Its water, running or still, reflecting the sky.

Article 5.

As the expression of the direct affinity between civilisation and nature, and as a place of enjoyment suited to meditation or repose, the garden thus acquires the cosmic significance of an idealised image of the world, a “paradise” in the etymological sense of the term, and yet a testimony to a culture, a style, an age, and often to the originality of a creative artist.

Článek 6.

Označení „historická zahrada“ náleží stejně tak malým, drobným zahradám jakož i rozsáhlým tvarovaným nebo krajinářským parkům.

Článek 7.

Historická zahrada, ať již je, či není připojena k budově – v kladném případě je jejím neoddělitelným doplňkem –, nemůže být odtržena od svého vlastního městského nebo venkovského prostředí, a to bez ohledu na to, je-li uměle vytvořené, nebo je-li přírodní.

Článek 8.

Historická lokalita je určitá část krajiny připomínající pamětihodnou skutečnost: jde o místo významné historické události, vzniku pověsti nebo hrdinského boje, slavného obrazu a podobně.

Článek 9.

Ochrana historických zahrad vyžaduje, aby byly identifikovány a inventarizovány. Vyžaduje diferencované postupy, zejména údržbu, konzervaci a restaurování. Autenticita historické zahrady záleží na její koncepci i objemu jejích částí, jako je výzdoba, výběr vegetace či anorganických materiálů, které ji vytvářejí.

Údržba, konzervace, restaurování, restituce

Článek 10.

Při veškerých činnostech souvisejících s údržbou, konzervací, restaurováním nebo restitucí historické zahrady nebo některé z jejích částí se musí přihlížet současně ke všem jejím prvkům. Oddělit od nich jednotlivé úkony by znamenalo narušení jednoty celku.

Údržba a konzervace

Článek 11.

Kontinuální údržba historických zahrad je prvořadou činností, a to nezbytně kontinuálního charakteru. Vzhledem k tomu, že hlavním materiálem jsou rostliny, je možné udržovat dílo v dobrém stavu dílčími náhradami a – v dlouhodobém výhledu – cyklickou obnovou (holosečí a novou výsadbou, respektive umístěním již vyzrálých rostlinných jedinců).

Článek 12.

Rozhodnutí o výběru druhů stromů, keřů, rostlin a květin, jež mají být periodicky nahrazovány, musí zohledňovat stanovené zvyklosti, platné pro jednotlivé botanické a kulturní oblasti, ve snaze udržet, respektive s cílem vymezit zde původně pěstované druhy.

Article 6.

The term “historic garden” is equally applicable to small gardens and to large parks, whether formal or “landscape”.

Article 7.

Whether or not it is associated with a building in which case it is an inseparable complement, the historic garden cannot be isolated from its own particular environment, whether urban or rural, artificial or natural.

Article 8.

A historic site is a specific landscape associated with a memorable act, as, for example, a major historic event; a well-known myth; an epic combat; or the subject of a famous picture.

Article 9.

The preservation of historic gardens depends on their identification and listing. They require several kinds of action, namely maintenance, conservation and restoration. In certain cases, reconstruction may be recommended. The authenticity of a historic garden depends as much on the design and scale of its various parts as on its decorative features and on the choice of plant or inorganic materials adopted for each of its parts.

Maintenance, conservation, restoration, reconstruction**Article 10.**

In any work of maintenance, conservation, restoration or reconstruction of a historic garden, or of any part of it, all its constituent features must be dealt with simultaneously. To isolate the various operations would damage the unity of the whole.

Maintenance and conservation**Article 11.**

Continuous maintenance of historic gardens is of paramount importance. Since the principal material is vegetal, the preservation of the garden in an unchanged condition requires both prompt replacements when required and a long-term programme of periodic renewal (clear felling and replanting with mature specimens).

Article 12.

Those species of trees, shrubs, plants and flowers to be replaced periodically must be selected with regard for established and recognised practice in each botanical and horticultural region, and with the aim to determine the species initially grown and to preserve them.

Článek 13.

Architektonické a sochařské složky ani pevné či mobilní prvky tvořící výzdobu, jež jsou nedílnou součástí historické zahrady, nesmějí být odstraňovány; jen v případech, kdy to vyžaduje jejich konzervace nebo restaurování. Restaurování nebo nahrazení ohrožených prvků se musí dít podle zásad Benátské charty a je třeba zaznamenat datum jakékoli substituce.

Článek 14.

Historická zahrada musí být uchována v odpovídajícím prostředí. Je třeba odmítnout jakoukoli změnu fyzikálního prostředí, jež by mohlo ohrozit ekologickou rovnováhu. To platí pro veškeré infrastruktury, vnitřní i vnější (kanalizace, zavlažovací systémy, silnice i cesty, parkovací plochy, oplocení, technická zařízení umožňující hlídání či vybavenost a podobně).

Restaurování a restituce

Článek 15.

Jakékoli restaurování, a tím spíše jakoukoli obnovu historické zahrady nelze zahájit bez vypracování důkladné studie, vycházející z odborného průzkumu, eventuálně i zahradního archeologického výzkumu a ze zhodnocení všech shromážděných dokumentů, týkajících se dané zahrady a obdobných zahrad, aby byl po všech stránkách zajištěn vědecký charakter návrhu. Před vlastními pracemi musí provedená studie vést k vypracování projektu, jenž bude předložen k posouzení a odbornému odsouhlasení.

Článek 16.

Obnovné práce musejí respektovat vývoj příslušné zahrady. V zásadě by se nemělo privilegovat jedno slohové období na úkor druhého, s výjimkou skutečností, kdy chátrání nebo odumírání některých částí může být mimořádnou příležitostí pro restituci, založenou na dochovaných pozůstatcích původní koncepce nebo na dokonalé dokumentaci. Eventuální restituce si může vzít za cíl ty části zahrady, jež jsou v těsné blízkosti budovy, aby se tak zdůraznila jejich návaznost.

Článek 17.

Pokud zahrada úplně zanikla nebo pokud máme k dispozici jen hypotetické prvky z jejího postupného vývoje, pak nelze realizovat rekonstrukci zahrady a zároveň pro ni nadále využívat pojem historická zahrada.

Dílo, jež by se v tomto případě inspirovalo z tradičních forem a bylo vybudováno na místech bývalé zahrady nebo na místech, na nichž dříve žádná zahrada neexistovala, má charakter evokace a nové kreace; nejde však v žádném případě o historickou zahradu.

Article 13.

The permanent or movable architectural, sculptural or decorative features which form an integral part of the historic garden must be removed or displaced only insofar as this is essential for their conservation or restoration. The replacement or restoration of any such jeopardised features must be effected in accordance with the principles of the Venice Charter, and the date of any complete replacement must be indicated.

Article 14.

The historic garden must be preserved in appropriate surroundings. Any alteration to the physical environment which will endanger the ecological equilibrium must be prohibited. These applications are applicable to all aspects of the infrastructure, whether internal or external (drainage works, irrigation systems, roads, car parks, fences, caretaking facilities, visitors' amenities, etc.).

Restoration and reconstruction**Article 15.**

No restoration work and, above all, no reconstruction work on a historic garden shall be undertaken without thorough prior research to ensure that such work is scientifically executed and which will involve everything from excavation to the assembling of records relating to the garden in question and to similar gardens. Before any practical work starts, a project must be prepared on the basis of said research and must be submitted to a group of experts for joint examination and approval.

Article 16.

Restoration work must respect the successive stages of evolution of the garden concerned. In principle, no one period should be given precedence over any other, except in exceptional cases where the degree of damage or destruction affecting certain parts of a garden may be such that it is decided to reconstruct it on the basis of the traces that survive or of unimpeachable documentary evidence. Such reconstruction work might be undertaken more particularly on the parts of the garden nearest to the building it contains in order to bring out their significance in the design.

Article 17.

Where a garden has completely disappeared or there exists no more than conjectural evidence of its successive stages a reconstruction could not be considered a historic garden.

Využití

Článek 18.

I když každá historická zahrada má sloužit k tomu, aby byla shlédnuta a aby jí bylo možné projít, je nutné, aby byl přístup omezen s přihlédnutím k její rozloze a křehkosti, a to tak, aby byla zachována její podstata a kulturní poslání.

Článek 19.

Svým charakterem a určením je historická zahrada místem klidu, napomáhajícím kontaktu s přírodou a jejímu uvědomění. Tento denní, běžný provoz musí jednoznačně kontrastovat s výjimečným použitím historické zahrady jako místa, v němž se pořádají slavnosti.

Je potřeba jednoznačně určit podmínky, za nichž se historické zahrady navštěvují. Pokud se mimořádně pořádá v jejich prostorách slavnost, uvítání a podobně, má toto ještě zvýšit krásu zahrady, a nikoli jí být na újmu, či ji dokonce znehodnocovat.

Článek 20.

Zatímco historické zahrady mohou být při běžném denním provozu vhodné pro provozování poklidných her, pro živé a dynamické hry a sport je třeba naproti tomu vytvořit jiná vhodná místa, respektive terény; tedy realizovat tento společenský požadavek, aniž by došlo k narušení historických zahrad a krajiny.

Článek 21.

Provádění údržby a konzervace, jež jsou časově vázány na roční období, nebo krátkodobé zásahy, jež napomáhají obnovovat autenticitu zahrady, musí mít vždy přednost před požadavky pro veřejné využití zahrady. Organizování přístupu do historické zahrady musí být řízeno vhodnými pravidly a zachován duch místa.

Článek 22.

Pokud je zahrada obklopena zdí, nelze tuto zeď odstranit, aniž by se uvažily všechny důsledky, jež mohou být na újmu jak prostředí, tak ochraně zahrady, a jež by mohly z takového zásahu vyplynout.

Právní a správní ochrana

Článek 23.

Na základě dobrozdání příslušných expertů přísluší zodpovědným místům určit právní a administrativní úpravy týkající se identifikace, inventarizace a ochrany historických zahrad. Jejich ochrana má být součástí zastavovacích plánů, plánovacích dokumentů a územního plánování. Zodpovědná místa musejí rovněž učinit na základě vyjádření příslušných expertů opatření finančního rázu, vhodná pro údržbu, konzervaci, restaurování a popřípadě restituci historických zahrad.

Use

Article 18.

While any historic garden is designed to be seen and walked about in, access to it must be restricted to the extent demanded by its size and vulnerability, so that its physical fabric and cultural message may be preserved.

Article 19.

By reason of its nature and purpose, a historic garden is a peaceful place conducive to human contacts, silence and awareness of nature. This conception of its everyday use must contrast with its role on those rare occasions when it accommodates a festivity. Thus, the conditions of such occasional use of a historic garden should be clearly defined, in order that any such festivity may itself serve to enhance the visual effect of the garden instead of perverting or damaging it.

Article 20.

While historic gardens may be suitable for quiet games as a daily occurrence, separate areas appropriate for active and lively games and sports should also be laid out adjacent to the historic garden, so that the needs of the public may be satisfied in this respect without prejudice to the conservation of the gardens and landscapes.

Article 21.

The work of maintenance and conservation, the timing of which is determined by season and brief operations which serve to restore the garden's authenticity, must always take precedence over the requirements of public use. All arrangements for visits to historic gardens must be subjected to regulations that ensure the spirit of the place is preserved.

Article 22.

If a garden is walled, its walls may not be removed without prior examination of all the possible consequences liable to lead to changes in its atmosphere and to affect its preservation.

Legal and administrative protection

Article 23.

It is the task of the responsible authorities to adopt, on the advice of qualified experts, the appropriate legal and administrative measures for the identification, listing and protection of historic gardens. The preservation of such gardens must be provided for within the framework of land-use plans and such provision must be duly mentioned in documents relating to regional and local planning. It is also the task of the responsible authorities to adopt, with the advice of qualified experts, the financial measures which will facilitate the maintenance, conservation and restoration, and, where necessary, the reconstruction of historic gardens.

Článek 24.

Historická zahrada je součástí kulturního dědictví, jehož zachování vyžaduje v důsledku jejího charakteru maximum trvalé péče zajišťované kvalifikovanými osobami. Je proto zapotřebí vhodné výchovy a vzdělávání těchto osob, ať jde o historiky, historiky umění, architektky, zahradní architektky, zahradníky či botaniky.

Je rovněž třeba dbát na zajištění pravidelného rozmnožování rozličných rostlin, vhodných pro údržbu a renovaci historické zahrady.

Článek 25.

Je nutné podněcovat zájem o historické zahrady veškerými prostředky, vhodnými pro zhodnocení tohoto typu kulturního dědictví a pro jeho lepší poznání a ocenění: podpora vědeckému výzkumu, mezinárodní výměna a šíření informací, publikování odborných a popularizačních děl, iniciativa pro kontrolované zpřístupnění historických zahrad veřejnosti, vedení obyvatelstva k respektování přírody a historického, respektive kulturního dědictví prostřednictvím sdělovacích prostředků. Nejvýznamnější z historických zahrad budou navrženy k zařazení do Seznamu světového dědictví.

Poznámka

Taková jsou doporučení týkající se všech historických zahrad světa. Později bude možné tuto Chartu doplnit.

Revizi překladu provedla Ing. Ina Truxová.

Article 24.

The historic garden is one of the features of the patrimony whose survival, by reason of its nature, requires intensive, continuous care by trained experts. Suitable provision should therefore be made for the training of such persons, whether historians, architects, landscape architects, gardeners or botanists. Care should also be taken to ensure that there is regular propagation of the plant varieties necessary for maintenance or restoration.

Article 25.

Interest in historic gardens should be stimulated by every kind of activity capable of emphasising their true value as part of the patrimony and making for improved knowledge and appreciation of them: promotion of scientific research; international exchange and circulation of information; publications, including works designed for the general public; the encouragement of public access under suitable control and use of the media to develop awareness of the need for due respect for nature and the historic heritage. The most outstanding of the historic gardens shall be proposed for inclusion in the World Heritage List.

Nota Bene

The above recommendations are applicable to all the historic gardens in the world.

Additional clauses applicable to specific types of gardens may be subsequently appended to the present Charter with brief descriptions of the said types.